

esse periculo. Scio hanc non inaniter dici, sed magno, & vt sic dicam, palpabili fundamento. Vnde & metus est caedens in constantem virum, quem in hoc negotio requiri ex Zanardo habet Diana Resol. 13. citat. & Carena num. 63. & 64.

D U B I U M III.

An ob imperfectionem actus possit casus, de quo agitur, a poenis Constitutionis Pij V. alienus pronuntiari.

204 **Q** Via scilicet ereptus reus, Tribunalis est tandem S. Officii confignatus, ut in narratione perspeximus. Imperfectionem namque actus obstat pœnarum incursioni dictu à Nobis hoc Titulo, num. 2. & in materia præsentia loquendo sic tradere videtur Sousa in Aphorismis Lib. 1. Cap. 28. num. 16. vbi ita scribit: *Impedientes Officium S. Inquisitionis effectu non secuto, non excommunicantur in Bullæ Cœne. Dixi supra, Cap. 23. n. 19. Farinacius 5. 7. num. 101. & seqq. sic ibi.* Et loco à se allegato sic habet: *Receptatores hereticorum (idem est de fautoribus & defensoribus indicandum) non excommunicantur effectu non secuto: ab Inquisitoribus tamen puniendi sunt. Sanchez numer. 9. (scilicet Catalogi, Lib. 2. Cap. 10.)* Hæc ille, citans insuper se ipsum in Expositione Bullæ Cœne varis in locis. Et cum de impedientibus loquens idem velit intelligi de ipsis, quod de fautoribus ac defensoribus, non solum de excommunicatione Bullæ Cœne intelligentius venit, sed etiam de poenis alias constitutis, cùm & ipse teneat citat. Cap. 28. num. 14. impedit esse fautores, & tales esse etiam non in odium fidei n. 17. vt probabiliter. Pro eodem stat Bonacina Tom. 3. disputatione 1. quæst. 2. Puncto 3. num. 3. qui male, ut sacerdos solerit (verba sunt Dianæ Tract. 7. cit. Resol. 21. §. Sed in fine) citat pro se Suarez & Fillitium. Et licet de receptatoribus & fautoribus loquatur, de eisdem ut impedientibus etiam loquitur, quod plus est, ut diximus, quām simplex receptatio & fauor. Tenet etiam P. Tamburinus Lib. 2. in Decalogum, Cap. 1. §. 6. n. 7. & Leander Part. 4. tractat. 3. Disputat. 1. quæst. 21.

205 Dico primò. Imperfectio actus in casu nostro non tollit pœnarum incursionem. Sic de receptatoribus & fautoribus loquuntur P. Suarez P. Palau, Sayrus, Graffia, Megala, & Duardus, quos adducit & sequitur Diana loco citato §. At his non obstantibus, & P. Martinon Tom. 5. Disp. 59. n. 14. & in causa, de quo agimus, est pro eo manifesta Pontificis mens, dum §. 4. sic statuit: *Sine alias auxilium, consilium, aut saudrem, publice, vel occulte, in quolibet predicatorum scienter praestiterit, licet nemo occisus, nemo verberatus, nemo extractus, emissus, vel ereptus, nihil expugnatum, nihil effractum, succensus, direptum ne nullum denique damnum resisa sit secutum, nihilominus hic sit anathemate presentis Canonis anchoritatem ligatus.* Sic ille: ad quod non est quod possit vero similiter responderi, & ita in terminis casu nostri tenet Ignatius Lupus in dictum S. Inquisitionis, Lib. 24. Disp. 1. art. 2. Difficult. 4. §. Circa vitramque, & Difficult. 7. ad finem. Qui de receptatoribus idem tenuerat Lib. 14. Disp. 5. art. 3. Difficult. 2. & Carena supr., numer. 50. & 66. qui

perterrefacientes reslem tantum excipit. Videntur etiam num. 104. vers. Notare. Vnde qui negasse videntur Auctores, speciale hoc statutum non videntur attendisse, neque in terminis illius locuti. Et Sousa quidem paucum consequenter processit, qui citat. Cap. 23. numer. 10. ita scribit: *Receptans hereticum non desinit esse verè receptor, quamvis paenitentia ductus illum voluntarie & non delatus manifestet: mihi tamen puniri debet. Declarat. Crimin. Titul. 5. Cap. 5. 1. num. 78. Farin. num. 155.* Sic ille. Atqui receptatio fuit ne receptatus in manus iudicium veniret, qui effectus non est secutus: quod ergo de non secuto effectu alias dicitur, non est solidâ ratione subinxum.

206 Aliud ergo est actum prohibitum non fuisse perfectè talem, & aliud non fuisse secutum effectum, ad quem ille tendit. Ut qui furari aut occidere intendit, non tamen furatus est, aut occidit, poena furis aut homicide non incurrit, ob actus imperfectionem minime sufficientem ad absolutam denominationem talis, quia neque furtum, neque homicidium dici potest, quod sub his terminis prohibetur. Qui autem resistit iustitiae ministris, ne in manus eorum cadat, licet revera capiatur, poenis resistentium subiectus manet, quia resistentia per se prohibetur, & per accidentes est, quod capture sequatur, aut non sequatur: quod in casu nostro evenit: receptans enim verè receptat, & fauens verè fauer, & captum eripiens verè eripit, quæ actiones per se sunt prohibita sub poenis adiectis, vnde iuxta illas est indicandum, & non ex subsecutis per accidentem. Errata currit doctrina, de quâ Nos num. 2. Titul. huius.

207 Dico secundo. Licet quoad excommunicationem latam in dictâ Bullâ nulla esse posset exceptio, quia in ea non est magis aut minus, in alia tamen poenis esse remissio aliquals potest, quando non est secutus effectus. Id probo. Quia in inflictio pœnarum huiusmodi non est omnino præcisa, ita ut debeat necessariò statui à DD. Inquisitoribus, etiam crimen plenè probato. Vnde ex Zanardo obseruat Diana art. Resol. 13. §. Non definam, quod ad infligendas poenas positas in dictâ Bullâ consulendum est Senatus Cardinalium super negotiis fidei deputatus. Pro quo bonus testis ille Tribunalis sancti diuturnus Consultor. Et P. Palau supr. num. 13. affirmat poenam mortis impositam non esse in vnu, nisi in casu rarissimo. Est ergo locus arbitrio, & ita in casu non secuti effectus habere illud potest locum, quia ratio pro eâ congrua est satis, & maximè cum impediens paenitentia ductus restitutionem cum effectu fecit, vt ex Sousa est positum num. 203. de receptatore, qui & ipse est impediens, ut diximus. Sed si quis fuerit in manibus ministeriorum ereptus, & vt sibi consular fugiendo permisus, alias capiatur, id ad uitandam poenam nihil videatur conducere, nisi quatenus iuare eum plus forsitan potuit, & noluit, eripuisse contentus. Vnde res hæc ex circumstantiis maximè pendet, quæ in caussis criminalibus magniū solent habere momentum.

D U

Circa Titulum XX. De impedientibus. O. S. I.

D. U. C. B. I. L. U. M. IV.
An ex eo quod impedimentum non fuerit ex contemptu aut odio S. Tribunalis, id possit incisioni pœnarum obstat.

208 **F**undamentum dubia præstant verba Pontificis sic enim §. 5. Nemo autem expurgationem habere, aut causam ullam proponere vel prætendere posse, qui tantum res in contemptum & odium huius Officii admiserit: nisi contrarium per planas probationes docuerit se fecisse. Sic ille. Circa quod ita scribit Sousa in Aphorismis Lib. 1. Cap. 28. num. 9. Intelligentur hæc Constitutione quando offendentes ipsi Inquisitores, & ministros, id faciunt in contemptum & odium S. Officii, secus verò si ex alia caussa, ex qua per claras probationes id fecisse offendant, non in odium Inquisitionis. Farinacius 5. n. 8. (§. inquam 5. Quæst. 182. de heresi.) Idem tenet Lupus super Lib. 24. Disp. 1. Art. 2. Difficult. 2. in fine. Sed cum Difficult. 9. §. Si primo modo, aperte contrarium tenet, dubitari potest an in loco priori error typographia subster. Cui tamen obstat videtur citatio Farinacii pro suo asserto, & quod in Catalogo erratorum in fine non contineatur.

209 Sed contrarium amplectitur Ioannes Baptista Scortia in Epitome Bullarum Epit. 100. Theoria 278. dicens Pontificem non velle à præfatis poenis eximere quempiam, eo quod tantum facinus suâ naturâ in contemptum maximum Inquisitionis vergens, docuerit se aliâ caussâ, quam contemptus & odij prædicti Tribunalis fecisse: sed solum si doceat se contrarium præstiterit: quare probata quidem actio contraria violationi Inquisitionis eximit a poenis, sed non diuersitas intentionis: vt potest si aliquis hæc commisisset rogatus precibus confanguinei, non formaliter in contemptum S. Inquisitionis. Sic ille cenferit. Et exemplum ab ipso adductum non ita accipiens quasi ex illo probetur contrarium factum violationi, sed ut diuersitas intentionis non relevet violatorem: qui enim rogatus a confanguineo tale quid perpetravit, non videtur ex formaliter contemptu aut odio operatus: sed nihilominus facinus committit ex se in contemptum & odium S. Tribunalis vergens, quod est a poenis incurriendas sat. Et fatis quidem contemnere Sanctum videtur Officium, qui propter premium aut preces in eius sacramentum irrumpit, mandata violat, irreuerens, infrunitus. Aut Ecclesiæ Dei censuram: Sic Apostolus 1. Cor. 11. v. 22. quia in Ecclesia videbat indecentia quedam, dum voluptatem præferebant suam Corinthios perpetrare.

210 Dico primò. Quomodo cumque impedimentum dictum contingat, excommunicatione incurrit Constitutionis prædictæ. Hoc quasi certum videtur statuere Carena supr. n. 102. quod & tener Lupus citata Difficult. 9. qui Art. 4. contrarium videtur amplecti quando impediens non est talis respectu heretici, aut eius actio hereticum sapit: solum enim ad talia Inquisitorum iuri dictio se potest extendere. Pro quo sex ad Theauri Indici Tom. II.

OOO reditores

redundet in favorem heresis. Quid dicat Leander Part. 4. Tract. 3. Disput. 1. quæst. 18.

213 Deinde (quidquid de prefata sententia probabilitur) in cau[n]o nostro alia est ratio: nam Bulla Cœnæ solam poenam excommunicationis proferat p[re]dictis incurriendam. Si ergo fundamentum sit ad Pontificis mentem dignoscendam, ut non sit verosimile adeo graue onus imponere, cœsabit illa penitus, quia non est diutinabilis. At Pius V. in sua Constitutione diuer-sas poenam imponit, & manifestum est ex humano impedientem affectu aliquas mereri: cum ergo grauissima illæ leæzæ Maiestatis non habeant locum; iuxta modum illum dicendi, excommunicatione saltæ debet admitti, ut superius arguimus.

214 Dico secundò. Quocumque humano respectu impedimentum contingat, poenis alii à Pontifice designatis obnoxius remanet impeditor. Sic Scortia *supra* Souti citat. Cap. 28. numer. 17. vbi ita scribit: *Impedientes Officium S. Inquisitionis, & ad id dantes auxilium, consilium, vel fauorem, non in odium fidei, sed propter alias causas, probabile est non diu fatores hereticorum: oppositum tamen probabilius est.* Dixi Cap. 23. num. 6. & 7. Sic ille, qui loco à le citato de receptatoribus egerat, vbi nec parentes, nec filios, nec coniuges excusat, licet, numer. 8. mitius dicat puniendos. Eum sequitur Diana *supra* Resolut. 1. 3. 5. Sed ego, & vterque de impedientibus locutus: de quibus & a-gens Sanctarellus Tract. de heresi, Cap. 41. Dub. 3. num. 5. in fine, licet dicat non esse suspectos de heresi, si id faciat ex amicitia, vel consanguinitate: addit tamen procedi contra ipsos posse tamquam perturbantes iurisdictionem S. Officij, quod & alii affirmant, vnde & iuxta communem videtur esse Doctorum sensum poenas perturbatorum non effugi ex humanis respectibus, quamvis possint temperari. Quod & probo

215 Primo ex praxi Supremi S. Inquisitionis Tribunalis, & Pontificie Sedis, pro qua faciunt quæ habet Carena *supra* num. 67. vbi puni-tum quendam ait Constitutionis poenis, qui blasphemum nomine Inquisitionis captum eripuerat. Et s. 19. vbi de Regente Aponte. Et n. 99. vbi diuerter sententias delinquentium contra illam reficit, licet non abiurant, quia non suspe-cti. Et numer. 100. vers. Sic etiam, vbi Gregorij XV. manifestam declarationem adducit.

216 Secundò. Quia si excusatio talis va-leret, nullo modo à Pontifice esset grauissimo malo consultum, cui ipse intendit remedium efficax adhibere, ut ex Constitutionis constat exordio. Id ostendo. Nam vix est (si aperte hereticus non sit) qui excusationem aliquam non posset adducere ex motu humano, à con-temptu & odio S. Tribunalis alieno. Id quod in regionibus, vbi fides Catholica viget, est specia-lier certum, in quibus nihil tale præsumitur, ut obseruat Lupus *supra* Disput. 1. Artic. 2. Difficult. 1. in principio, regulariter loquendo: & ideo non abiurant, ut ante eum tradiderat Carena citat. num. 99. Deinde, si amici, si cognati, si socij, si collega, eripere reum absque periculo incuriosis poenarum possunt, quæ erit in capiendo fe-teritas? Certe si puniri tales possint virtute Pon-tificiorum Decretorum, ut nuper dicebamus, id Pius V. non iudicauit sufficiens ad securè in hoc

negocio procedendum: & ita securitati Mini-strorum consulens, sic, vt vidimus, ordinavit. Hoc autem non consecutum liquet, si euasioni illi locus sit, de contemptu & odio minimè interuenientibus, tantoper humanis respectibus deferendo: vix enim erit, cui fatores huiusmodi desint, cum aut cognatos, aut amicos, aut colle-gas, seu socios, in quois viuendi genere sit fa-cile reperire.

217 Dices Pontificem ita significare verbis allatis, dum contemptum & odium in violatione iurisdictionis Officij sancti interuentur expo-nit. Ad quid enim illud, si verba talia nullum e-rant effectum speciem habitura? Sed hoc certè non vrget; iam enim ex Scortia congruam expi-tationem accepimus.

Instru turn potest ex eo quod Pontifex ad-dit, per claras probationes posse contrarium o-stendi? Rogo enim quid sit hoc contrarium? An tantum nefas non admittunt, quia reuera actio nulla iniuriosa extitit? cum tamen falsò imponatur. At hoc dici nequit: nam si actio non est legiti-mè probata per evidentiā facti, non potest à quoquām exigi vt per claras probationes con-trarium doceat: cum non possit nisi confessus aut coniunctus condemnari, quorum nihil datur. Si autem semi-plenè probata sit, non item requiritur clara probatio in contrarium, sed proportionatae vnde testimonium vnius testis testimonio alterius eliditur, & indicia tormento purgantur, aut aliter, secundum varias Iuris dis-positiones, & etiam in-dicis contraria eliduntur. Pro quo Auctores ad-ducit Diana Parte 4. Tract. 6. Resolut 2. in fine. Alter ergo est illud Contrarium explicandum, vt sci-licet per probationes claras ostendatur non esse factum in contemptu & odio id, de quo reus accusatur. Stare ergo crepitio, & sic actiones aliae possunt, quin contemptum & odium im-portent, & ita ex mero facto non arguitur incur-sio poenarum, ex eo quod ipsum ex se in con-temptu & odio vergat, iuxta dicta.

218 Bona quidem instantia: sed ad quam occurtere instanter possumus: Nam stante p[re]fata intelligentia de impedimento, ex se veriente in contemptu & odio S. Officij, stat posse ali quando probationes esse in contrarium, si quis videlicet claram ostendat se ignorasse eos, à quibus captus trahatur, Ministros S. Officij fuisse. Quod posse contingere testatur Pontifex §. 4. verbis illis: *Sicne p[ro]ficiunt?* Item potuit ex graui metu operari: quo euentu excusationem Doctores admittunt, ut videri potest apud Souslam in Aphorismis Lib. 1. Cap. 23. num. 12. ex Farinacio, & P. Azorio, & etiam apud P. Palamum Tract. 4. Disput. 3. Puncto 5. num. 13. vbi *communem dicit* esse sententiam, pro qua p[re]ter Farinacium adducit Pegnam, Simancam, & Vgolinum. Et etiam apud P. Fragofsum Tomo 2. Lib. 1. Disput. 3. §. 1. num. 27. vbi addit alios. Præterea, si vi-deret quis virum nobilem à Ministris nimis inde-core duci, & contra DD. Inquisitorum voluntatem id esse sibi persuaderet, quæ persuasio esset absque dubio bene fundata: numquam enim inde-cora huiusmodi & inurbana tractatio esse illis grata potest. Et si aliae possunt esse causæ, quæ proponi & p[re]rendi meritò possint, & propter eas expurgationem sic proponentes & p[re]ten-dentes

Circa Titulum XX. De impedientibus O. S. I.

47

dentes habere. Sic ergo non stat captum eripi scienter & sponte ex quocumque humano respe-ctu, quin poena constitutionis incurvantur: cum tamen stet optimè verborum illius sensus secun-dum datam explicationem.

219 Dico tertio. Etiam dicamus senten-tiam contraria non solum esse probabilem, sed veram, in ordine ad proxim parum deseruire potest: vnde S. Tribunal valebit temper auctorita-tem suam magnâ cum potestate tueri. Hoc pro-bo & explico. Nam contendens se non ex con-temptu aut odio operatum, sed ex alio humano affectu, id debet per claras probationes ostende-re: cum autem intentio sit actus internus, diffi-cillimè potest per probationes claras demonstrari. Illis igitur deficientibus, procedere S. Tribu-nal poterit ad poenarum inflictionem.

Dices ex Carena num. 30. & seqq. eti Ponti-fex claras probationes exigat, sufficere probabili-les, quod bene probat. Verum cum non vtcum-que probabiles in negocio adeo graui sufficiant, sed quæ valde ad claritatem accendant, idem de illis videtur dicendum, esse scilicet valde difficiles. Cumque iudicium circa hæc apud iudices sacros sit futurum, claram ex eo appetat posse probatio-nibus talibus non deferre, & ita reum Pontifi-ciis poenis dignum pronuntiare, p[er] easdem tem-perando, de quo *inferius* Dub. 6. Quando etiam si-tantum probabilitate procedant, excommunicatio S. Tribunalis, sicut & declaratio timenda sit, & contra eam neutiquam eundum, iuxta ea, quæ adducit D. Fermosinus *Allegat. citat. num. 76.* pro quo & videndum P. Suarez Tomo 5. in 3. p. Disput. 4. Sect. 6. num. 6.

D V B I V M V.

An poene Constitutionis predictæ possint à Tribunal S. tempore.

220 Dico primò. Quod ad excommuni-cationem attinet, temperamentum non patitur. Id claram, quia vt dictum *supra* num. 213. illa non est capax diuisiōnis.

Dico secundò. Poena alia temperari possunt. Sic colligo ex Auctori bus, quide fatoribus a-gentes, puniendos dicunt DD. Inquisitorum arbitrio: ex quibus aliqui negant posse illis poenam confiscacionis bonorum infligi. Quos cùm affterat Diana Tract. 7. citat. Resolut. 21. 5. Hoc supposito, in fine, sic subdit: *Verum ego illam ad-mitto, Stante Constitutione Pij V. si de protegendi, in qua claram contra supradictos infliguntur talis pena.* Sic ille, pergens §. sequenti in hec verba: *Notandum est tamen hic titulum consanguinitatis, vel amicitia stricissima, non excusare in totum fatores hereticorum à supradictis penis, quæ latitudinem habent, sed debent moderari pro maiorí vel minori sanguinis coniunctione;* & ita docent Doctores &c. Vbi dici ne-quit non loqui in terminis Bullæ Pij V. cùm eam referat. Quod autem excipiat eas, quæ latitudinem non habent, propter excommunicationem dictum, iuxta priorem Assertionem. Videndum etiam Carena §. 21. & 24.

221 Deinde id probo ex praxi S. Tribu-nalis, de qua num. 207. Quibus addo recentiorem

Thefauri Indic. Tom. II.

casum apud D. Fermosinum: Prætor namque Vallisoleranus valde in hoc genere criminosus, & propterea excommunicatus ac interdictus, ab-solu iussus à Regiâ Maiestate, interueniente procul dubio supremo Tribunal. Quid autem casus ille ad Bullam Pij V. spectaret, ex facto constar, & Allegatione pro ipso, p[re]terim n. 30. vbi illius inducta mentio.

222 Dico tertio, Prædicta potestas mode-randi poenas est etiam in Tribunalibus inferio-ribus. Hoc potest ex eorum etiam praxi probari, & præterea ex mandato supremi Romani Tri-bunalis, de quo num. 207. citat. vt non infi-gantur poenæ Bullæ nostræ nisi illo consulto: pos-sunt ergo aliae infligi, iuxta Doctores, de quibus dudum: quibus adde Souslam in Aphorismis Lib. 1. Cap. 28. numer. 20. vbi ita scribit: *Impedientes di-ctum Inquisitionis Officium, sive directe, sive indirec-te, tam in odium fidei, quam ob alias causas, poenæ ar-bitriæ puniuntur.* Peña d. Comment. 79. Farinacius §. 5. num. 73. & 74. (Quæ scilicet 182. de hæ-rexi) Sic ille. Et adducti al ipso post Bullam Pij V. scripserunt, vt manifestum. Licit contrarium videatur tenere Carena §. 24. citato. vbi ait ca-su hisusmodi semper ad Supremum Senatum referendos, ad quem spectat declarare incursio-nem in poenæ Constitutionis. Veum id de con-silio tantum videtur dictum, vnde versi *Adverte-*, concludit sic; *Ad quos ob id consulo quod huicmodi causa semper referantur.* Sic ille de Romano Se-natu locutus. In Hispanico etiam faciendum vbi res non vrget. Sed pro nobis stat insuper Lupus Lib. 24. Disput. 2. artic. 3. Difficul. 1. vers. *Tum præ-terea circa expositionem Constitutionis nostræ locutus.*

223 Dico quartò. Quod de priuatione Be-neficiorum ipso facto statuit Pontifex verbis illis: *Beneficiis, & Officiis omnibus Ecclesiasticis praesentium au[n]toritate priuati &c. moderationem etiam ha-bere potest, non adhibita declaratione priuatio-nis, sine qua Beneficia iuste retinentur, iuxta re-ceptissimam sententiam de qua sapientis in Thefau-ro, & supra num. 8. & videri, si placet, poterit P. Palau Tom. 1. Tract. 4. Disput. 3. Puncto 6. num. 5. & Puncto 6. numer. 2.* Si dicas non videri sine peccato fieri posse, vt qui à Pontifice priuati sunt, non declararent tales. Occurrit potest ex eo quod Pontifex non ita priuat, vt ad effectum priuatio-nis non exigit declarationem. Cùm ergo hæc iustis ex causis suspendi queat, has ipsas causas non videtur improbare. Quemadmodum in lai-corum condemnatione accedit, quos omni domi-nio, dignitate, honore &c. priuat verbis illis ex §. 4. Et perpetuo eo ipso priuatus. Et nihilominus id stat, quod diximus, Affer. 2. & 3. vbi & sus-pendit, quod ad priuationem consequens vide-batur: vnde §. 13. exhortans Sæculares Pote-states ad impertiendum auxilium, & poenas exe-quendas, his vtitut verbis: *Sive in prestanto mini-stris p[re]dictis auxilio, sive in criminum posse Ecclesiæ sententiam animaduersione. &c.* vbi non ait post suam sententiam puniendos, ob criminā scilicet, propter quæ omni sunt honore ac dignitate priuati: sed post sententiam Ecclesiæ: aperte indi-cans futuram aliam à sua distinctam, in qua dici-mus posse moderationem adhiberi.

224 Quibus addendum Pontificem, cum

OOO 2 de